

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут економічний

Кафедра економічної кібернетики

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Вибіркова дисципліна 4
(Моделі комунікації)**

Освітня програма Економічна кібернетика

Спеціальність 051 Економіка

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від 29 серпня 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання
7. Система оцінювання навчальної дисципліни
8. Політика навчальної дисципліни
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Вибіркова дисципліна 4 (Моделі комунікації)
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Викладач (-і)	к.е.н., доц. Пілько А.Д.
Контактний телефон викладача	+38(050)3735287
Е-mail викладача	andriy.pilko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro
Консультації	Згідно розкладу консультацій
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>В інформаційну епоху роль і значення комунікації кардинально змінюється, наука почала ретельно вивчати вплив інформації на суспільство саме тому, що інформація стала основним продуктом виробництва й основним засобом впливу на культуру й соціум, особливо на масову свідомість. Поступово інформаційні потоки стали предметом дослідження різних наук: менеджменту, кібернетики, теорії комунікації, психології, соціології, лінгвістики, філософії, медицини, герменевтики, семіотики, публік рилейшенз, теорії інформації та ін. Навчальна дисципліна «Моделі комунікацій» критично використовує досягнення різних теоретичних шкіл і проводить порівняльний аналіз існуючих на даний час моделей комунікацій та комунікаційного процесу. Крім теоретичних розділів, розглядаються суто прикладні аспекти управління комунікаційним процесом та оцінки ефективності управління комунікаціями на основі економіко-математичних методів і моделей. Актуальність вивчення дисципліни «Моделі комунікацій» ґрунтується на необхідності формування комунікаційних навиків, знань щодо ефективного управління комунікаційним процесом, а також розробки сучасної корпоративної культури організації.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета дисципліни полягає в формуванні та засвоєнні студентами знань щодо структури комунікаційного процесу, існуючих моделей комунікації, налагодження ефективної комунікації в організації, а також в отриманні студентами умінь і навичок з прикладного застосування засвоєних знань.</p> <p>Мета реалізується через цілі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ознайомлення з видами та функціями комунікацій, складовими комунікаційного процесу; 2. ознайомлення з існуючими підходами до формування моделей комунікаційного процесу, а також з самими моделями; 3. формування навиків з оцінки ефективності комунікаційного процесу із застосуванням математичних методів та моделей. 	
4. Компетентності	
<p>ІК - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.</p> <p>ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК02. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК07. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.</p>	

СК04. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК06. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

СК08. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

5. Результати навчання

ПР02. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя.

ПР06. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

ПР08. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ПР12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР15. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР19. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.

ПР24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни – 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	16
Практичні	14
Самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
4	051 Економіка	2	Вибіркова

Тематика навчальної дисципліни

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Вступ до курсу «Моделі комунікації». Роль та місце комунікації у суспільстві. Функції комунікації. Предмет, об'єкт курсу та завдання курсу. Історичні етапи розвитку та формування комунікативних теорій. Головні теоретико-методологічні аспекти та комунікаційні моделі: першого етапу (з 1916 року до середини 1960-х років ХХ сторіччя); другого етапу (60–80 роки ХХ сторіччя); третього етапу (кінець 80-х років ХХ ст. й до сьогодення). Наукові підходи до вивчення теорії та практики комунікації. Основні напрямки вивчення комунікативістики: традиційний, загальнотеоретичний (прикладний), філологічний, психологічний і	Лекція, практичне заняття	[1-9]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, тести	0,1	До наступного заняття за розкладом

соціологічний. Основи традиційного наукового підходу до вивчення теорії комунікації.					
Тема 2. Типологія комунікації. Підходи до типології комунікації. Вербальна форма комунікації. Роль мови у вербальній комунікації. Невербальні форми комунікації. Невербальні коди. Основні засади міжособистої комунікації. Міжособиста адаптація. Мікрокомунікація та її форми – наказ, копіювання, спілкування. Міді-комунікація як соціально-комунікативна форма. Управлінські та діалогові функції рівня міді-комунікації. Макрокомунікації. Взаємодія культур та інформаційна агресія – макро- комунікативні форми сучасного інформаційного суспільства.	Лекція, практичне заняття	[4-7]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, розрахункова робота, тести	0,1	До наступного заняття за розкладом
Тема 3. Комунікативні канали та бар'єри. Поняття «комунікативний канал». Різновиди комунікативних каналів. Характеристика основних комунікативних каналів. Вибір та використання комунікативних каналів для здійснення комунікативної дії. Природні, технічні, гібридні, мистецькі комунікативні канали. Визначення поняття «комунікативний бар'єр». Класифікація комунікативних бар'єрів. Основні характеристики комунікативних бар'єрів. Соціальні бар'єри. Характеристики мовного бар'єру. Психологічні складові комунікативного бар'єру. Технічні бар'єри. Форми, методи та технології подолання комунікативних бар'єрів.	Лекція, практичне заняття	[3-5, 7-9]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, індивідуальне завдання, розрахункова робота, тести	0,1	До наступного заняття за розкладом
Тема 4. Комунікаційний процес. Структурні моделі комунікації. Основні елементи комунікативного процесу: джерело інформації, повідомлення (як процес передавання), кодування, канал, аудиторія, декодування, зворотний зв'язок.	Лекція, практичне заняття	[2-7,9,12-14]	Опрацювати лекційний матеріал, пройти тестування до теми, розрахункова робота	0,1	До наступного заняття за розкладом
Тема 5. Моделі комунікацій. Поняття моделі комунікацій. Моделі мовного знака як підгрунтя комунікативного моделювання. Модель комунікативного знака К. Бюлера. Інформаційно-технічні моделі комунікації. Комунікативна модель Р.Якобсона. Семіотична модель художньої комунікації Лотмана. Модель	Лекція, практичне заняття	[1-5, 7,9]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного	0,2	До наступного заняття за розкладом

Шенона-Вівера. Модель Н'юкомб. Модель Ско. Модель Барта. Прагмалінгвістичні моделі комунікації (модель І.Сусова, модель І.Шевченко,) Моделі масової комунікації. Соціологічні й психологічні моделі комунікацій. Семіотичні моделі комунікації. Модель міфологічної комунікації. Модель аргументуючої комунікації. Модель іміджевої комунікації.. Модель пропагандистської комунікації			ого заняття, тести, розрахун кова робота		
Тема 6. Методи дослідження комунікацій. Загальнонаукові принципи вивчення соціальної комунікації: історичний, структурний, функціональний, системний. Методи аналізу соціальної комунікації: кореляційний, факторний, дисперсійний. Аналізу за допомогою методів статистики. Соціологічні методи збору інформації про функціонування комунікації. Семіотичний аналіз. Контент-аналіз. Прагматичний аналіз. Мотиваційний аналіз.	Лекція, практичне заняття	[1,3,6, 12]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, інд. творчі завдання, розрахункова робота, тести	0,1	До наступного заняття за розкладом
Тема 7. Моделі управління комунікаціями. Модель корпоративної культури. Модель управління внутрішніми комунікаціями. Модель управління зовнішніми комунікаціями. Моделі управління. Моделі конструювання реальності. Моделі інформаційних воєн.	Лекція, практичне заняття	[1-3,8, 13]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, тести	0,1	До наступного заняття за розкладом
Тема 8. Ефективність комунікацій. Цілі комунікацій. Ефекти комунікацій. Ефективність комунікацій. Критерії оцінки ефективності комунікацій. Маркетингові комунікації та їх ефективність. Кількісні та якісні показники досягнення цілей комунікації. Фінансові показники. Методи оцінки ефективності комунікацій. Моделі аналізу та прогнозування ефективності комунікацій. Оцінювання ефективності маркетингових комунікацій в мережі інтернет засобами математичного моделювання.	Лекція, практичне заняття	[1-9, 12, 14-17]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття, тести, контрольна робота	0,2	До наступного заняття за розкладом
7. Система оцінювання навчальної дисципліни					
Загальна система		100 бальна – 100 балів протягом семестру			

оцінювання курсу	<p>“відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв’язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; вільно володіє науковими термінами;</p> <p>“добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв’язках;</p> <p>“задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв’язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв’язки;</p> <p>“незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.</p>
Вимоги до письмової роботи	Відповідно до навчального плану, студент виконує одну контрольну роботу, яка є допуском до складання заліку. Головна мета її – перевірка самостійної роботи студентів в процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень курсу. При розв’язанні задач студент має детально вказувати, яким саме був хід його роздумів, якими формулами він користувався.
Семінарські заняття	Практичне заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов’язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінка за практичне заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни
Умови допуску до підсумкового контролю	<ul style="list-style-type: none"> – оцінка за поточне тестування (40 балів); – оцінка за відповіді на всі основні та додаткові запитання під час аудиторних занять (10 балів); – оцінка за контрольну роботу (20 балів); – оцінка за самостійну роботу (30 балів).
8. Політика навчальної дисципліни	
<p>- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);</p> <p>- опрацювання теоретичного матеріалу, виконання розрахункових робіт, проходження тестування в дистанційній формі навчання, виконання індивідуальних творчих завдань;</p> <p>- опрацювання і підготовка до дискусій з приводу матеріалу, викладеного в хрестоматіях для самостійної роботи;</p> <p>- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;</p> <p>- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.</p> <p>Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю. Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується студентом відповідно вимог кафедри, що встановлені на засіданні кафедри (співбесіда, реферат тощо).</p> <p>Пропущені практичні, семінарські та лабораторні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні незадовільні оцінки,</p>	

отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному, семінарському та лабораторному занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Кодексом честі та Положенням про запобігання та виявлення плагіату Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Перезарахування результатів неформальної освіти відбувається згідно Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ПНУ https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_o_svita.pdf

9. Рекомендована література

1. Сагер Л.Ю. Формування методичного апарату оцінювання ефективності комунікаційної діяльності промислового підприємства / Л.Ю.Сагер // Ефективна економіка. – 2013. – №1. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1740>.
2. Шубін О.О. Аналітична оцінка якості організаційних комунікацій / О.О. Шубін, І.В. Сіменко // Актуальні проблеми економіки №1(103). – 2010. – С. 175-184.
3. Полторак К.А. Оцінювання ефективності маркетингових комунікацій в мережі інтернет засобами математичного моделювання / К.А.Полторак, О.В.Зозульов, О.Г.Жданова // Інвестиції: практика та досвід. – №3. – 2016. – С. 38-43. http://www.investplan.com.ua/pdf/3_2016/10.pdf
4. Єжижанська Т.С. Основні підходи до вивчення комунікації / Т.С. Єжижанська // Наукові записки. Серія “Культура і соціальні комунікації”. – 2010. – №2. – С. 28-35.
5. Пілько А.Д. Моделювання процесу оптимізації структури бюджету маркетингових комунікацій інвестиційно-будівельної компанії / А.Д.Пілько, О.М.Чабан // Бізнес-інформ. – №11. – 2018. – С. 167-173.
6. Войнаренко С.М. Інноваційні маркетингові технології як напрям підвищення ефективності комунікацій / С.М.Войнаренко // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2013. – № 5 (10). – С. 71-75. <http://www.economics.opu.ua/files/archive/2013/n5.html>
7. Зражевська Н.І. Комунікаційні технології: лекції / Н.І. Зражевська. – Черкаси: Брама-Україна, 2010. – 224 с.
8. Пілько А.Д. Сучасні тенденції розвитку моделей маркетингових комунікацій / А.Д. Пілько, О.М. Лукан // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2011. – Вип. 7(2). – С. 253-260.
9. Бабчинська О.І. Комунікаційний процес в управлінні: основні положення / О.І Бабчинська // Ефективна економіка. http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2018/51.pdf
10. Власенко О.В. Марковські моделі комунікаційних процесів в міжнародних проектах / О.В. Власенко, В.В. Лебідь, В.Д. Гогунський // Управління проектами. – №12. – 2012. – С. 35-39. <http://journals.uran.ua/urss/article/view/41109/37449>.
11. Апчел Ю.С. Сучасні моделі маркетингових комунікацій / Ю.С. Апчел // Ефективна економіка. – 2010. – № 4. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=194>
12. Ярошенко Т.О. Наукова інформація у відкритому доступі: нові моделі комунікації в інформаційному суспільстві http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/105/Yaroshenko_Naukova_informacia.pdf?sequence=1
13. Пілько А.Д. Модель оцінки ефективності управління системою маркетингових комунікацій підприємства / А.Д.Пілько // Моделювання регіональної економіки, 2010 – irbis-nbuv.gov.ua
14. Колесникова, Т.О. Еволюція комунікаційних моделей діяльності бібліотек ВНЗ в умовах інформатизації / Т.О. Колесникова // Бібліотечний вісник. – 2013. – № 2. – С. 17-24. <http://eadnurt.diit.edu.ua/handle/123456789/1715>
15. Пілько А.Д., Мохняк Ю.В. Постановка та вирішення задачі аудиту системи маркетингових комунікацій: досвід застосування оптимізаційних та прикладних економетричних моделей. – The 3rd International scientific and practical conference “Fundamental and applied research in the modern world” (October 21-23, 2020) BoScience Publisher, Boston, USA. 2020. 642 p., P.512-518.
16. Пілько А.Д. Модель управління витратами на маркетингові комунікації / А.Д. Пілько, Ю.В. Мохняк // Менеджмент та маркетинг у складі сучасної економіки, науки, освіти, практики: Щорічний збірник наукових робіт. Матеріали ІХ міжнародної науково-практичної дистанційної конференції, м. Харків, 18 березня 2021 р.) / редкол.: В.В. Малий та ін. Харків.:

Нац. фармац. ун-т, 2021. – 526 с., С. 462-465.

17. Pilko Andriy, Trukhym Liliia. Models of marketing communication costs effectiveness evaluation. The 9th International scientific and practical conference “The world of science and innovation” (April 7-9, 2021) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2021. 794 p., P.100-112.

Викладач

Пілько А.Д.